

Conceptaanvraag MRA-aanjaagbudget voorjaar 2026

“Van sectoraal aansluiten naar programmatisch verbinden.”

Verkenning naar energiehubs als leidend principe voor gebiedsontwikkeling in netcongestiegebieden.

Aanvrager

Gemeente Edam-Volendam, in samenwerking met de regiopartners gemeenten Purmerend, Waterland en potentieel Zaanstad.

Intro

De Metropoolregio Amsterdam staat voor een dubbele opgave: enerzijds is sprake van toenemende netcongestie, anderzijds ligt er een grote woningbouw- en gebiedsontwikkelopgave. In de huidige systematiek wordt elektriciteitscapaciteit voor woningen en bedrijven per individuele aansluiting gereserveerd op basis van een maximaal gecontracteerd vermogen. In de praktijk blijkt dat een groot deel van die gereserveerde capaciteit niet gelijktijdig wordt benut. Bedrijven kennen vaak overdag piekverbruik, terwijl woningen juist in de avond pieken. Daardoor blijft beschikbare capaciteit deels onbenut, terwijl nieuwe ontwikkelingen vastlopen.

Met deze aanvraag wordt een integrale verkenning gestart naar de vraag of energiehubs kunnen functioneren als nieuw organiserend principe voor gebiedsontwikkeling in tijden van netcongestie. De casus Edam-Volendam vormt hiervoor de proeftuin, met drie samenhangende gebiedsontwikkelingen: de Purmer, de Julianaweg en Lange Weeren.

Het doel is om te onderzoeken of het mogelijk is om gebiedsontwikkelingen energetisch en programmatisch met elkaar te verbinden, zodat schaarse netcapaciteit slimmer wordt benut en gebiedsontwikkeling weer beter uitvoerbaar wordt.

De verkenning is nadrukkelijk niet alleen van belang voor Edam-Volendam, maar beoogt een overdraagbaar model op te leveren voor andere gemeenten en deelregio's binnen de MRA waar woningbouw, bedrijvigheid en netcongestie samenkomen.

Edam-Volendam is samen met Purmerend en Waterland fysiek één energiesysteem van het onderstation Wijdewormer en daarmee is de verkenning direct van invloed op de energieruimte in Purmerend en Waterland.

Dus fysiek is het een geschikte proeftuin, omdat hier op een kleinere schaal als andere gebieden meerdere ruimtelijke opgaven samenkomen waarin wonen, werken, functieverplaatsing en energievraag direct op elkaar ingrijpen.

Doel van het programma

Het doel is om te verkennen hoe energiehubs kunnen worden ingezet als strategisch en verbindend instrument tussen meerdere gebiedsontwikkelingen, zodat netcongestie niet langer per project of per individuele aansluiting wordt benaderd, maar programmatisch en gebiedsoverstijgend kan worden aangepakt.

De verkenning richt zich op de ontwikkeling van een nieuw principe voor gebiedsontwikkeling: niet langer capaciteit reserveren per losse aansluiting, maar wonen, werken en andere functies energetisch verbinden op basis van werkelijk gebruik, tijdsprofielen en gezamenlijke sturing. Daarmee ontstaat een alternatief voor de huidige sectorale benadering van elektriciteitsverbruik en netruimte. Binnen de casus Edam-Volendam staat centraal hoe de ontwikkeling van de Purmer als nieuw bedrijventerrein, de transformatie van de Julianaweg naar gemengd woongebied en de woningbouwontwikkeling Lange Weeren energetisch en programmatisch met elkaar verbonden kunnen worden.

Naast het beter benutten van het energiesysteem willen we met de verkenning ook onderzoeken in hoeverre hernieuwbare energieopwekking kan bijdragen aan een betere energievoorziening en welke vorm daarbij past. Dat is een bredere benadering dan de RES die alleen kijkt naar energieopwekking, nu combineren we de onderwerpen.

Beoogde resultaten

Een regionaal toepasbaar ontwikkelprincipe voor gebiedsontwikkeling onder netcongestie

Een overdraagbaar concept waarin wonen, werken en andere functies niet langer afzonderlijk worden aangesloten, maar energetisch en programmatisch met elkaar worden verbonden op basis van werkelijke gebruiksprofielen om te verkennen in hoeverre nieuwe gebiedsontwikkelingen binnen bestaande of slimmer gedeelde netcapaciteit realiseerbaar worden.

Een integraal ontwikkelkader voor energetisch verbonden gebiedsontwikkeling

Een onderbouwde verkenning naar de meerwaarde van energiehubs als schakel tussen woningbouw, functieverplaatsing en bedrijventerreinen, inclusief de effecten op netbelasting, fasering en uitvoerbaarheid van gebiedsontwikkeling.

Een concrete casusuitwerking voor Edam-Volendam als proeftuin

Een uitwerking voor de drie samenhangende gebiedsontwikkelingen in Edam-Volendam, waarin zichtbaar wordt hoe de Purmer, Julianaweg en Lange Weeren energetisch en programmatisch met elkaar verbonden kunnen worden.

Een governance- en samenwerkingsmodel voor publieke en private partijen

Een voorstel voor rollen, verantwoordelijkheden en samenwerking tussen gemeente, netbeheerder, bedrijven, ontwikkelende partijen en andere stakeholders, zodat energetische koppeling niet alleen conceptueel maar ook bestuurlijk en organisatorisch uitvoerbaar wordt.

Schaalbaar handelingsperspectief voor de MRA

Een set van lessen, randvoorwaarden en aanbevelingen waarmee ook andere gemeenten en deelregio's binnen de MRA vergelijkbare gebiedsontwikkelingen slimmer kunnen organiseren in een context van netcongestie. Daarnaast een duidelijk voor ambtenaren wat de gemeente zelf kan en moet doen om gebiedsontwikkelingen te kunnen blijven voorzien van elektriciteit.

Een ontwikkelagenda voor vervolg

Een concreet voorstel voor vervolgstappen, inclusief mogelijke pilots, verdere onderzoeksvragen en benodigde partners.

Waarom is dit belangrijk, waarom nu

Netcongestie vormt in toenemende mate een rem op woningbouw, economische ontwikkeling en verduurzaming. Tegelijkertijd is de druk op gebiedsontwikkeling in de MRA hoog. Wanneer nieuwe woongebieden, bedrijventerreinen en transformatiegebieden elk afzonderlijk worden ontwikkeld en aangesloten, neemt de druk op het elektriciteitsnet verder toe en ontstaat versnippering in de manier waarop met netruimte wordt omgegaan. Dat is de huidige situatie die we zien ontstaan waarbij een grote wachtlijst ontstaat voor nieuwe aansluitingen.

De huidige systematiek van capaciteitsreservering sluit bovendien onvoldoende aan op het werkelijke gebruik. Capaciteit wordt veelal gereserveerd op basis van maximale individuele gecontracteerde vermogens, terwijl in de praktijk niet alle functies die vermogens op hetzelfde moment gebruiken. Juist in de verschillen tussen de gebruiksprofielen van de verschillende gebieden (Wonen, werken en andere functies) ligt een zeer groot potentieel aan onbenutte ruimte besloten.

Daarmee is netcongestie niet alleen een infrastructuurprobleem, maar ook een systeemvraagstuk. De manier waarop energiegebruik nu per aansluiting en per sector wordt benaderd, belemmert een slimmere benutting van de beschikbare capaciteit.

Juist nu is het moment om te verkennen of energiehubs en energetische koppeling van gebieden kunnen uitgroeien tot een nieuw leidend principe voor gebiedsontwikkeling. Als dat lukt, biedt dit niet alleen perspectief voor Edam-Volendam, maar ook voor andere gemeenten en deelregio's binnen de MRA.

Verhouding tot de MRA Agenda, regionale thema's en lopende programma's

Dit voorstel sluit aan bij meerdere regionale prioriteiten binnen de MRA, in het bijzonder:

- Woningbouw en versnelling van gebiedsontwikkeling;
- Verduurzaming en energietransitie;
- Toekomstbestendige werklocaties en economische ontwikkeling;
- Slim en zorgvuldig ruimtegebruik;
- Regionale samenwerking op complexe systeemvraagstukken.

Daarnaast versterkt het voorstel de samenhang tussen partijen en sectoren die in de praktijk vaak nog gescheiden opereren, terwijl de opgaven steeds meer in elkaar grijpen. Daarmee past het voorstel goed binnen de doelstelling van het aanjaagbudget om nieuwe, urgente en verbindende initiatieven te stimuleren en om verkenningen mogelijk te maken naar vraagstukken die nog niet elders zijn belegd.

De casus Edam-Volendam biedt daarbij een concrete en proeftuin, maar de insteek is nadrukkelijk regionaal en overdraagbaar.

Begroting

Totale projectbegroting € 120.000, -

Opbouw begroting

- Projectleiding en coördinatie: € 15.000
- Inhoudelijke systeemanalyse energievraag en gebruiksprofielen: € 35.000
- Verkenning energiehub-varianten en randvoorwaarden: € 20.000
- Governance- en samenwerkingsontwerp: € 15.000
- Stakeholderbijeenkomsten en coalitievorming: € 10.000
- Uitwerking einddocument en bestuurlijke producten: € 15.000
- Onvoorzien/ proceskosten: € 10.000

Gevraagde bijdrage MRA-aanjaagbudget

€ 70.000

Cofinanciering

€ 50.000 inbreng vanuit Edam-Volendam, IBEV en de Rabobank (Green Deal)

De begroting is gericht op een compacte maar inhoudelijk stevige verkenning, waarin zowel de systeemanalyse als de bestuurlijke en organisatorische vertaling worden uitgewerkt. De gevraagde bijdrage uit het MRA-aanjaagbudget wordt aangevuld met cofinanciering in de vorm van ambtelijke inzet en bijdragen van samenwerkende partijen. Boven op de inbreng van €50.000,- komt nog een grote bijdrage in de vorm van ambtelijke inzet.

Planning op hoofdlijnen

De verkenning heeft een looptijd van **circa 15 maanden** en wordt opgeknipt in vier fasen.

Fase 1 – Start en afbakening

Vorming van de coalitie, aanscherping van de centrale onderzoeksvraag, afbakening van de casus en inventarisatie van beschikbare gegevens en lopende trajecten.

Fase 2 – Analyse van energievraag en gebruiksprofielen

Inzichtelijk maken van de energievraag, gebruiksprofielen en potentiële complementariteit tussen wonen, werken en andere functies binnen de betrokken gebiedsontwikkelingen.

Fase 3 – Uitwerking van ontwikkelprincipe en governance

Uitwerking van mogelijke energiehub-concepten, organisatorische randvoorwaarden, samenwerkingsvormen en de koppeling met gebiedsontwikkeling en fasering.

Fase 4 – Oplevering en bestuurlijke vertaling

Afronding van de verkenning in de vorm van een einddocument met conclusies, aanbevelingen, een ontwikkelagenda voor vervolg en een overdraagbaar handelingsperspectief voor de MRA.

Betrokken stakeholders

Bij het project worden in ieder geval de volgende stakeholders betrokken:

- Gemeente Edam-Volendam
- Partners binnen de deelregio Zaanstreek-Waterland (Gemeente Purmerend, Waterland en Zaanstad)
- Gemeenten binnen de MRA met vergelijkbare opgaven
- Netbeheerder Liander
- Betrokken bedrijven en ondernemers (IBEV)
- Rabobank als aanjager van het verduurzamen van bedrijven (Green Deal)
- Ontwikkende partijen in de betrokken gebieden
- Interne disciplines op het gebied van ruimte, wonen, economie en duurzaamheid
- Kennispartners of adviespartijen op het gebied van energiehubs en energiesystemen (o.a. Haskoning)

Afsluitend

Dit voorstel past goed binnen het MRA-aanjaagbudget omdat het een nieuw, urgent en verbindend initiatief betreft dat meerdere sectoren en partijen samenbrengt. De verkenning is tijdelijk en gericht op de ontwikkeling van een regionaal toepasbare aanpak voor gebiedsontwikkeling onder netcongestie.

Met deze aanvraag beogen wij een verkenning te starten die verder reikt dan een lokale casus. Edam-Volendam wil fungeren als concrete proeftuin voor een vraag die in steeds meer delen van de MRA speelt: hoe kunnen we gebiedsontwikkeling voortzetten in een situatie waarin schaarse netcapaciteit niet langer per aansluiting, maar slimmer en meer in samenhang moet worden georganiseerd? De inzet is om te komen tot een nieuw, overdraagbaar en bestuurlijk bruikbaar ontwikkelprincipe dat ook elders binnen de MRA toepasbaar is.